

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

*ДО 30-Ї РІЧНИЦІ
МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

ФЕНОМЕН КУЛЬТУРИ ПОСТГЛОБАЛІЗМУ

Збірник матеріалів
II Міжнародної науково-практичної конференції

26 листопада 2021 року

Частина I

За загальною редакцією
доктора культурології, професора,
завідувача кафедри культурології та інформаційної діяльності
Ю. С. Сабадаш

Маріуполь
2021

Редакційна колегія:

Ю. С. Сабадаш, доктор культурології, професор (голова),
С. В. Янковський, кандидат філософських наук, доцент.

Затверджено на засіданні кафедри культурології та інформаційної діяльності
(протокол № 5 від 12.11.2021)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою
історичного факультету Маріупольського державного університету
(протокол № 4 від 17.11.2021)

Ф 42 Феномен культури постглобалізму : зб. мат. II Міжнар. наук.-практ.
конф., м. Маріуполь, 26 листопада 2021 р. : у 2 ч. / Маріуп. держ. ун-т ;
гол. ред. Ю. С. Сабадаш ; упоряд. С. Янковський ; техн. ред. О.В. Дейниченко.
– Маріуполь : МДУ, 2021. – Ч. I. – 228 с.

Збірник містить матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Феномен культури постглобалізму», яка відбулася 26 листопада 2021 року з ініціативи кафедри культурології Маріупольського державного університету. В конференції взяли участь науковці з України, Білорусі, Греції, Франції.

Видання розраховане на широке коло науковців, викладачів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться та досліджує проблематику теорії, історію культурології, питання прикладної культурології та культурознавчих студій.

Відповідальність за зміст, достовірність, оригінальність поданих матеріалів
несуть автори, опублікованих у збірнику доповідей

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРНОЇ ПАРАДИГМИ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Від концепції постмодернізму як течії, що виникла на заміну модернізму, більшість науковців почала відмовлятися ще на початку 2000-х років: 2002 року Лінда Гатчеон повторно видала свою книгу «Політика постмодерну» і додала у нову редакцію епілог, в якому закликала теоретиків постмодернізму вигадати новий альтернативний варіант уживаного дотепер терміну, наголошуючи: «давайте просто скажемо це: усе скінчено»; Олександр Павлов вважає, що таким чином вона кинула виклик науковцям, проте нічого кращого, ніж додати ще один префікс до терміну, вона не вигадала: від цього і пішов термін пост-постмодерн – тобто це те, що слідує після постмодерну.

Важливо, що Лінда Гатчеон завершує свій епілог наполегливим питанням, відповіді на яке вона сама не має: «Постмодерн у нашому, двадцять першому сторіччі завершений, не зважаючи на те, що його дискурсивні стратегії та його ідеологічна критика продовжуються так само, як вони продовжуються відносно до модернізму. Літературні історичні категорії типу модернізму та постмодернізму, в решті решт, є лише евристичні ярлики, які ми приклеюємо, намагаючись накреслити культурні зміни та наслідування. Пост-постмодернізм вимагає нового власного ярлика, і я підбиваю підсумок: кидаю виклик читачам самотійно відшукати його та дати йому власне ім'я у ХХІ столітті» [3].

Деякі критики та теоретики зробили спробу відповісти на це суперечливе питання, висунуте Ліндою Хатчеон. Наприклад, Жиль Липовецький, французький філософ, письменник та соціолог, професор університету Стендаля у Греноблі, один із найоригінальніших соціальних мислителів у Франції сьогодні, висунув припущення, що на зміну постмодерну прийшов гіпермодерн, оскільки «сучасні культурні практики та соціальні відносини стали настільки по своїй суті безглуздими, що еволюціонують у гедоністичний екстаз настільки ж, як і в екзистенціальне страждання» [5]. Термін «постмодерність» був використаний для опису тієї історичної трансформації кінця 20 століття, коли інституційні перерви, що стримували індивідуальну емансипацію, розпалися, тим самим породжуючи повне вираження індивідуальних бажань та прагнення до самореалізації. Але зараз є ознаки, що ми вступили в нову фазу «гіпермодерності» (суспільства, яке характеризується рухом, плинністю та гнучкістю, віддалене як ніколи від великих принципів структурування сучасності), що характеризується гіперспоживанням (споживанням, яке поглинає та інтегрує все більше і більше сфер соціального життя і яке спонукає людей споживати для власного задоволення, а не для підвищення свого соціального статусу) та

гіпермодерною особистістю (орієнтована на задоволення та гедонізм, також наповнена тією напругою та тривогою, яка виникає внаслідок життя у світі, позбавленому традицій та перед невизначеним майбутнім). Усе це – гіпермодерні часи» [5].

Філософ Алан Кірбі запропонував для означення сучасної парадигми думок терміни «цифромодернізм» та/або «псевдомодернізм», що «винний своїм виникненням та винятковістю комп'ютеризації тексту, та надає нову форму змістовому навантаженню тексту, який відрізняється передовою прогресивністю, безсистемністю, нетривалістю та анонімністю – як соціальною, так і мульти-авторською» [4]. Найважливішим осередком «цифромодернізму» Кірбі назвав світову мережу, а потім, беручи до уваги телебачення, кіно, комп'ютерні ігри, музику, радіо тощо, Кірбі проаналізував появу та наслідки цих різноманітних засобів масової інформації, що забарвлюють наш культурний ландшафт новими ідеями щодо текстів, а, оскільки користувачі фізично втручаються у створення текстів, наше електронно залежне суспільство стає все більше залученим до однієї великої оповіді. Новоявлені тенденції Кірбі порівнює із протилежними тенденціями попередньої епохи постмодернізму, намагаючись зрозуміти і завдяки цьому отримати контроль над означеною культурною парадигмою, при цьому уникає як ейфорії щодо появи принципово нових тенденцій, так і не вдається до песимістичного фаталізму, констатує, що «цифромодернізм» повністю охопив суспільство нового формату завдяки тим новим технологіям, що розгортаються майже щодня.

Теоретик культури Роберт Самуельс назвав нову суспільну епоху епохою автомодернізму у контексті «технологічної автоматизації та автономії людини – ця несподівана та новаторська комбінація автономії та автоматизації може сприйматися як визначальні суперечності сучасності життя загалом та цифрової молоді зокрема» [6]. Самуельс називає кілька основних технологій, що повсюдно використовуються цифровою молоддю на початку XXI століття в глобалізованому західному світі: «персональні комп'ютери, текстові процесори, стільникові телефони, айподи, блоги, пульти дистанційного управління телевізорами та персональні комп'ютерні ігри – саме ці технологічні об'єкти високого рівня автоматизації допомагають людині підвищити відчуття особитої автономії [6].

За визначенням Ніколя Бурріо, французького куратора, мистецтвознавця та художнього критика, нову культурну парадигму слід було б назвати альтермодерном, – його концепція вважається найбільш відомою, але ж і найменш зрозумілою; визначення альтермодерну не можна назвати чітким та послідовним, при цьому розмитими залишаються і постулати та їх структура за визначенням Бурріо – але відкритість кордонів визначення нової культурної парадигми стимулювала появу численних транснаціональних культурних переплетень, і там самим, нові форми сучасного мистецтва. Альтермодерн заснований (на протизагу мультикультуралізму) на креолізації, коли дві чи більше культур при взаємному перетині впливають одна на одну та вбирають культурні частини або ознаки одна одної. Крім того, одним з

базових принципів альтермодерну Бурріо визначив гетерохронію, коли людська історія вважається не лінійною, а складається з декількох часів. За думкою Бурріо, твори сучасних митців відображають переплетення між собою тексту та зображення, часу і простору; митець подорожує сучасним та різноманітними історичними періодами, виокремлюючи певні їх знаки і за допомогою цього може спробувати осмислити «тут і зараз», перевтілюючись у свого роду «кочівника»: в просторі, в часі і серед знаків [1].

Крім того, за визначенням мистецтвознавця, альтермодерн включає в себе поняття гібридизації, коли сучасне мистецтво прагне подолати національні кордони, стати всесвітньою мережею, або навіть гіпертекстом. Остаточне визначення альтермодерну за версією Бурріо наводимо як «синтез між модернізмом та постколоніалізмом», при цьому синтез цей виражається, відповідно, у гетерохронії та «архипелагографії», у «глобалізованому сприйнятті» – розвинений світ розширює свої кордони і це розширення призводить до гетерохронії глобалізованих окремих суспільств із різним ступенем модернізму і до всесвітнього архіпелагу без центру; до географій, що історично пов'язані та володіння яких глобально перетинаються – саме цьому сучасний культурний дискурс не можна сприймати без глобалізації, креолізації та культурного номадизму як пласти культурної спадщини [1].

Основною проблемою постулатів Бурріо, можна назвати наступне протиріччя: мистецтвознавець визнає, що форма та функції мистецтва змінилися, але не може зрозуміти, як і чому це сталося. Тому він справедливо підкреслює, що досвід та пояснення у цьому випадку – одне й те саме, і саме цьому гетерохронія, «архипелагографія» та номадизм для Бурріо – не лише система вираження структури відчуттів, але й самі відчуття. Саме тому, що Бурріо плутає різноманіття форм зі множинністю структур, його концепцію альтермодернізму не лише не визнають, але й називають гармидером. Тут слід відзначити, що, коментуючи експозицію «Altermodern: Tate Triennial 2009» у Тейт Британія, куратором якої був Ніколя Бурріо, мистецтвознавець Едріан Сірл, писав у «The Guardian» щодо огляду альтермодерну, назвавши експозицію «найбагатшою та найщедрішою», при цьому відзначив, що постмодернізм помер, але щось цілком більш дивне посіло його місце, до того ж, Сірл намагається відповісти на питання, чи є альтермодерн майбутнім сучасного мистецтва і цитує у своєму огляді куратора Бурріо: «Більше немає коренів, які б підтримували форму, немає точної культурної основи, що слугувала б орієнтиром для варіацій, немає ядра, немає меж для художньої мови» [7].

Думки Сірла щодо альтермодерну як нового стану мистецтва, притримується і мистецтвознавець «The Times» Рейчел Кемпбел-Джонстон, так зазначаючи у передмові до своєї статті «Альтермодерн: Триєнале Тейт 2009 у Тейт Британія»: «добра новина від Тейт Британія полягає у тому, що постмодернізм загинув – це, безумовно, повинне стати великим полегшенням для усіх тих, хто ніколи не був упевнений у тому, що саме є постмодернізм; тепер у них більше немає необхідності навіть намагатися розібратися у проблемі. Погана новина полягає у тому, що після постмодернізму настала

нова ера альтермодерну, і якщо посмодернізм – то відверта дурниця, але те, що прийшло йому на зміну – то взагалі повний гармидер» [2].

При цьому багато хто з дослідників погодився із синтаксично правильним, але семантично безглуздим терміном пост-постмодернізм, через що виникла нагальна потреба у новому термінологічному найменуванні, яке б найповніше описувало новий порядок у мистецтві.

Література

1. *Bourriaud, ed. N. Altermodern. Tate Triennial 2009. London: Tate Publishing, 2009. URL: <https://www.tate.org.uk/press/press-releases/altermodern-tate-triennial-2009>*

2. *Campbell-Johnston, R. 'Altermodern: Tate Triennial 2009 at Tate Britain', The Times, March 2, 2009. T2. URL: <https://www.thetimes.co.uk/article/altermodern-tate-triennial-2009-at-tate-britain-kkpwcl65s38>*

3. *Hutcheon, L. The Politics of Postmodernism. New York/London: Routledge, 2002. PP. 232 p.*

4. *Kirby, A. Digimodernism: How New Technologies Dismantle the Postmodern and Reconfigure our Culture (New York/London: Continuum, 2009), 1.*

5. *Lipovetsky, G. Hypermodern Times. Cambridge: Polity Press. 2005. 150 p.*

6. *Samuels, R. 'Auto-Modernity after Postmodernism: Autonomy and Automation in Culture, Technology, and Education', in Digital Youth, Innovation, and the Unexpected, ed. T. Mcpherson. Cambridge, MA: The MIT Press. 2008. 219 p.*

7. *Searle, A. 'The Richest and Most Generous Tate Triennial Yet', The Guardian, March 2, 2009. URL: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2009/feb/02/altermodern-tate-triennial>*

УДК 373.3/.5.016:811.14'06'242

*Γαλαντόμου Μ.
/ Κοζάνη, Ελλάδα /*

ΕΝΣΩΜΑΤΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ Γ2/ΞΓ: ΜΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΉ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΉΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΉΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η συνύπαρξη στον ίδιο γεωγραφικό χώρο ατόμων και ομάδων από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα και με διαφορετική γλώσσα, χαρακτηριστικό των σύγχρονων κοινωνιών, έχει αναδείξει πως η γλώσσα και ο πολιτισμός ως έννοιες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες και πως η διαπολιτισμική δεξιότητα είναι σημαντικότερη εκμάθηση της ελληνικής ως Γ2/ΞΓ. Η μετανάστευση προς την Ελλάδα έχει αλλάξει το δημογραφικό προφίλ της χώρας